

Beleidsvoorstel 8: archivering en bewaring van adoptiedossiers

Datum: 18/11/2022

Auteur: Werkgroep zorg en begeleiding

Onderwerp: **Beleidsvoorstel 8: archivering en bewaring van adoptiedossiers**

a) Wat willen we dat er aangeboden wordt?

Zo volledig mogelijke adoptiedossiers die door de betrokken geadopteerde gemakkelijk op te vragen zijn. Zo volledig mogelijk betreft onder meer de volgende elementen:

- Informatie over de socio-emotionele, cognitieve, motorische,... ontwikkeling van het kind
- Overzicht van alle plaatsen waar het kind verbleven heeft voordat het in het adoptiegezin kwam
- Zo volledig mogelijke medische informatie, inclusief de namen van de dokters die de behandelingen hebben uitgevoerd en in welke ziekenhuizen. Correcte en volledige info is van cruciaal belang, omdat het de kandidaat-adoptanten voorbereidt op wat het kind op korte en/of lange termijn nodig heeft, zowel qua opvoeding, onderwijs als professionele opvolging.

→ **Voorstel:** In principe is het land van herkomst bevoegd voor het verzamelen van medische informatie en is het bij toekomstige samenwerkingen (cf. werf 1) belangrijk om na te gaan of de medische info volledig vrijgegeven wordt. Medische info van het kind wordt idealiter levenslang bewaard door de behandelende instanties (arts/ziekenhuizen).

→ **Voorstel:** Volwassen geadopteerden hebben deze medische informatie vaak niet of te weinig. Het zou mogelijk moeten zijn om via de bevoegde instanties ter plaatse toch nog aan deze info te geraken (denk bijvoorbeeld aan genetische aandoeningen). Onderhandelen met de landen van herkomst over de teruggave van dossiers aan volwassen geadopteerden is belangrijk.

- Zie ook: vragenlijst/checklist die opgesteld werd door binnenlandsgeadopteerd.be (zie bijlage achteraan).
- In geval van **een afstandsverklaring** door de geboorte-/eerste ouder(s), is het van belang om de reden van afstand te weten, onder welke omstandigheden en met welke begeleiding deze heeft plaats gevonden.

- Indien **breder context** van het kind gekend is: informatie over de geboorte-/eerste vader, broers en zussen/breder familie, 1e zorgfiguren (bv. begeleid(st)ers, pleeggezin, andere) zijn belangrijk om de identiteit van de geadopteerde vorm te geven. Deze informatie zou integraal deel moeten uitmaken van het adoptiedossier. **Noot:** *Het is voor geboorte-/eerste moeders of familie niet altijd vanzelfsprekend om de naam van de verwekker van het kind te melden.*
- Indien **vondeling:** In deze gevallen is er weinig tot geen informatie over de geadopteerde voorhanden, wat kan leiden tot onbeantwoorde antwoorden over de eigen identiteit en bijkomend trauma. In deze gevallen moet:
 1. Nagegaan worden of er maximale inspanningen gedaan werden om de geboorte-/eerste ouders of familie terug te vinden.
 2. Nagegaan worden welke minimale informatie wel in het adoptiedossier kan worden opgenomen, zoals:
 - het politierapport van de plaats waar het kind gevonden werd
 - persoons- en contactgegevens van de persoon die het kind gevonden heeft
 - een beschrijving van de plaats waar het kind gevonden werd, welke kleding het aan had,...
 - een beschrijving van alle belangrijke zorgfiguren van het kind
 - bewijzen van de inspanningen die gedaan werden om de geboorte-/eerste ouders/familie terug te vinden
- Indien het kind **uit huis geplaatst** werd: Hierbij moet geweten zijn in welke omstandigheden, door welke instantie, op basis van welke wetgeving of motivering,... de uithuisplaatsing beslist werd. Een evaluatierapport betreffende het toekomstperspectief van het kind, met een beoordeling waarom een permanente oplossing zoals (interlandelijke) adoptie in het hoger belang van het kind is. Doel is dat de geadopteerde bij inzage in het adoptiedossier kan begrijpen waarom in het herkomstland beslist werd tot een uithuisplaatsing én tot een (interlandelijke) adoptie.
- Indien kind met **specifieke zorgnoden:** Specifieke informatie over ondergane behandelingen, opgestart in het verleden, maar ook met aanbevelingen naar de toekomst toe. Een evaluatierapport waarom een permanente oplossing zoals (interlandelijke) adoptie in het hoger belang van het kind is, waarbij ook beoordeeld moet worden of de kans groot is dat hij/zij/hen in Vlaanderen in een residentiële voorziening geplaatst zal moeten worden.

b) Wat zijn de kerndoelstellingen?

Ieder adoptiedossier moet correcte, geverifieerde (door de centrale autoriteiten) én zo volledig mogelijke informatie bevatten. Dit moet een standaard voorwaarde zijn voor toekomstige samenwerkingen met landen van herkomst.

Het adoptiedossier moet vlot beschikbaar gesteld worden aan de geadopteerde.

c) Waarom vinden we dit belangrijk? Wat is onze motivatie van dit voorstel. Op welke vragen en noden willen we een antwoord bieden?

Om de identiteitsvorming te bevorderen moet de geadopteerde toegang krijgen tot zoveel mogelijk achtergrondinformatie¹.

d) Voor wie is dit aanbevolen aanbod bedoeld? Specificeer zo concreet als mogelijk?

Voor geadopteerden: zij zijn uit hun oorspronkelijke omgeving weggehaald en hebben het recht om zoveel als mogelijk kennis te hebben over hun herkomst en identiteit (cf. deelvraag f hieronder).

Voor de afstammelingen van geadopteerden.

e) Wie zal dit aanbod bieden? Wat zijn de ideeën hieromtrent?

De bewaring en archivering van alle adoptiedossiers moet aangeboden worden door de centrale autoriteiten in zowel de landen van herkomst als landen van opvang, conform de verplichtingen zoals bepaald in nationale en internationale regelgeving (cf. deelvraag f hieronder). Alles moet zo professioneel mogelijk gecentraliseerd en ter beschikking gesteld worden. Versnippering moet zoveel mogelijk vermeden worden.

Het Afstammingscentrum is hierbij het centrale aanspreekpunt voor inzage in adoptiedossiers. Alle betrokken actoren (VCA, adoptiediensten,...) dragen bij tot het zo volledig mogelijk toegankelijk maken van alle beschikbare informatie. In het geval van interlandelijke adoptie, wordt ook beroep gedaan worden op contactpersonen en centrale autoriteiten ter plaatse.

Merk op dat de formulering van het Afstammingscentrum als het centrale aanspreekpunt niet door iedereen in de werkgroep gedragen wordt. De adoptiediensten ijveren ervoor dat zij ook een rechtstreeks aanspreekpunt blijven voor geadopteerden die inzage in hun dossier willen. Anno 2022 maakt het verlenen van inzage aan geadopteerden een groot deel uit van hun werking en er is op dit vlak veel expertise aanwezig. Zij ijveren voor behoud van deze keuzevrijheid, waarbij geadopteerden die zich rechtstreeks tot de adoptiedienst richten niet worden doorverwezen naar het Afstammingscentrum, wat voor hen drempelverhogend werkt.

Alle adoptiedossiers zouden voor eeuwig in een professionele en vlot toegankelijke omgeving (bv. archieven VUB, Felix-archief in Antwerpen, Digitaal Archief Vlaanderen te Vilvoorde,...) bewaard moeten worden, in België én idealiter ook in de landen van herkomst.

Ook afstammelingen van geadopteerden moeten de mogelijkheid hebben om op zoek te gaan naar informatie over hun herkomst en identiteit (in het kader van een stamboomonderzoek).

¹ <https://child-identity.org/en/resources/research/709-signature-publication-family-relations.html>

De psychosociale ondersteuning bij inzage moet verzekerd worden en kan aangeboden worden door het Afstammingscentrum, de adoptiediensten en/of Steunpunt Adoptie. Geadopteerden zijn vrij om te kiezen bij wie zij ondersteuning wensen te vinden.

Wat betreft binnenlandse adoptie:

- Adoptiehuis heeft omwille van haar begeleidingsopdracht in veel gevallen een rechtstreekse band opgebouwd met geboorteouders/-moeders. Deze opdracht biedt vaak extra opportuniteiten naar het doorgeven van alle beschikbare informatie. In sommige gevallen kunnen de geboorteouders ook nog door Adoptiehuis gecontacteerd worden om bijkomende info te verkrijgen. Voor vele geboorteouders is de stap naar Adoptiehuis, die hen heeft begeleid bij de afstand, laagdrempeliger dan zich te moeten wenden tot een onbekende organisatie.
- Voor zij die liever niet terug met de adoptiedienst contact opnemen, moet er uiteraard de mogelijkheid zijn dit bij een neutrale instantie zoals het Afstammingscentrum te doen.
- Voor de oude dossiers, begeleid door adoptiediensten die niet meer bestaan en niet zijn opgegaan in Adoptiehuis, is er geen meerwaarde om dit via Adoptiehuis te laten verlopen.

f) Licht de relevantie en de achtergrond toe. Welke (wetenschappelijke) literatuur en/of meningen van ervaringsdeskundigen steunen het belang van dit aanbod?

- **IVRK, art 7:** Ieder kind heeft vanaf zijn geboorte recht op een naam, een nationaliteit en het recht om te weten wie zijn ouders zijn en door hen te worden verzorgd.
- **EVRM, artikel 8:** Eenieder heeft recht op respect voor zijn privé leven, zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie.
- **HAV, artikel 30:**
§1 The competent authorities of a Contracting State shall ensure that information held by them concerning the child's origin, in particular information concerning the identity of his or her parents, as well as the medical history, is preserved.
§ 2 They shall ensure that the child or his or her representative has access to such information, under appropriate guidance, in so far as is permitted by the law of that State.
- **Decreet houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen, artikel 25:** Elke geadopteerde heeft recht op informatie over zijn afkomst en over zijn adoptie. Als de geadopteerde minderjarig is, wordt de inhoud van de verstrekte informatie aangepast aan zijn leeftijd en maturiteit.

g) Geef de impactanalyse weer. Wat zijn de verwachte gevolgen op vlak van de efficiëntie, het financieel kader, het regelgevend kader

Alle afgeronde adoptiedossiers worden door de adoptiediensten bezorgd aan VCA ter archivering in een centraal en professioneel archief.

Er zal een overeenkomst moeten afgesloten worden met een centraal archief zoals dat van Digitaal Archief Vlaanderen te Vilvoorde.

h) Wat zijn de randvoorwaarden voor dit aanbod? Bv. op vlak van communicatie en sensibilisering.

De communicatie van Opgroeien moet in samenwerking met de gehele adoptiesector zo transparant mogelijk zijn. Het is noodzakelijk dat alle informatie online gecommuniceerd wordt zodat de geadopteerde of diens nakomelingen zo volledig en zo vlot mogelijk toegang krijgt tot zijn/haar/hun adoptiedossier.

Zie bijvoorbeeld: <https://www.steunpuntadoptie.be/nl/geadopteerd/herkomst>

i) Zijn er nog andere relevante thema's of ideeën?

j) Wat is de timing (stappenplan) waarin we dit willen verwezenlijken?

Zo snel mogelijk. Alle geadopteerden hebben recht op inzage in hun adoptiedossier om informatie te krijgen over hun herkomst en identiteit, maar ook om kennis te hebben over de redenen waarom in het land van herkomst beslist werd om over te gaan tot interlandelijke adoptie.

k) Bijlagen

Vragenlijst/checklist die opgesteld werd door binnenlandsgeadopteerd.be	ma ma	pap a
Medisch gerelateerde vragen		
Zijn er erfelijke ziektes in de familie ? (denk ook aan bvb borstkanker)	x	x
Wat zijn de medische gegevens van de moeder (eerdere zwangerschappen?)	x	x
Wanneer is de zwangerschap ontdekt?	x	
Hoe is de zwangerschap verlopen?	x	
Hoe is de bevalling zelf verlopen?	x	
Hoe was de reactie van de baby bij geboorte? (metingen, reflexen, reacties, exacte geboorte moment)	x	
Zijn er nog andere kinderen afgestaan?	x	x
Zwangerschap gerelateerde vragen		
Is de papa bekend door de mama of niet?	x	x
Hoe hebben ze elkaar leren kennen?	x	x
Wanneer is wens tot afstand gebeurd? Waarom? Wie heeft beslist tot afstand?	x	x
Is het mogelijk een kleine stamboom toe te voegen? (eventueel zonder namen)	x	x
Heeft de familie op de hoogte van de zwangerschap en bevalling? Wie?	x	x
Is er door (een van) de ouders een naam voor kind bedacht? Welke?	x	x
Wat is leeftijd moeder vader op dag van geboorte? (en grootouders)	x	x
Was het kindje een liefdeskind of een accidentje?	x	x
Zijn er nog genetische broers en zussen van het afgestane kindje? Vol, half?	x	x
Leefsituatie gerelateerde vragen		
Wat is de geloofsovertuiging?	x	x
Had de ouder werk/inkomen tijdens zwangerschap?	x	x
Was de ouder getrouwd? Indien ja met de vader van het kind?	x	x

Indien andere origine: wat was de status op het moment van e bevalling (vluchteling/ verblijfsvergunning/ nationaliteit)	x	x
Wat is de etniciteit?	x	x

Fijn weetjes-vragen		
Wat zijn de hobbies?	x	x
Zou je een foto willen delen van de mama, papa, grootouders, ... van het kindje (eventueel het gezicht niet herkenbaar?)	x	x
Zijn er typische uiterlijke kenmerken?	x	x
Is het mogelijk om info over de grootouders te delen (leeftijd, beroep, geboorte/sterfdatum, ...)	x	x
Wat zijn de studies & beroep?	x	x
Wat zijn de talenten?	x	x
Wat is lievelings kleur, eten, ...	x	x
wat is de muzieksmaak? Is de persoon zelf muziekaal?	x	x
Kan je de naam van de biologische vader geven (eventueel enkel voornaam)?	x	x

last but not least		
Zou je een brief willen nalaten voor je kindje zodat het het kan lezen in de toekomst?	x	x
Zou je een kleine attentie willen nalaten voor je kindje als herdening aan jou en de vader van het kind?	x	x